

بررسی ربای استنتاجی
از دیدگاه فقه شیعه

www.ketab.ir

سیده صدیقه موسوی

سرشناسه: موسوی، سیده صدیقه، ۱۳۵۷-
 عنوان و نام پدیدآور: بررسی ربای استنتاجی از دیدگاه فقه شیعه / سیده صدیقه موسوی
 مشخصات نشر: قم: جلوه کمال، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.؛ ۵/۱۴×۲۱ س.م.
 شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۸۷۳۶-۵-۶ ۴۸۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۸۸] - ۹۶.
 موضوع: بهره (فقه) (Interest Islamic law)
 رده بندی کنگره: BP۱۹۰/۶
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۷۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۵۶۶۰۸
 اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

www.ketab.ir

عنوان:	بررسی ربای استنتاجی از دیدگاه فقه شیعه
مؤلف:	سیده صدیقه موسوی
ناشر:	جلوه کمال
طراح و صفحه آرا:	عادل کریمی نیا
نوبت چاپ:	اول - زمستان ۱۴۰۰
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۴۸۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۸۷۳۶-۵-۶
توزیع:	قم ۰۹۰۲۹۶۰۴۲۴۳
فروش الکترونیک:	اتامی حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار مؤلف است. هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون مجوز از مؤلف خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

مقدمه.....	۶
------------	---

فصل اول: کلیات تحقیق

گفتار اول: طرح تحقیق.....	۱۰
الف. تبیین موضوع.....	۱۰
ب. اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۱۲
ج. اهداف تحقیق.....	۱۴
د. پیشینه تحقیق.....	۱۴
ه. سؤالات تحقیق.....	۱۶
ز. فرضیه تحقیق.....	۱۷
ح. پیش فرض های تحقیق.....	۱۷
ط. مفاهیم و متغیرها.....	۱۷
ی. روش تحقیق.....	۲۰
ک. سازمان دهی تحقیق.....	۲۰
ل. محدودیت ها، مشکلات و موانع تحقیق.....	۲۰
گفتار دوم: مفهوم شناسی.....	۲۰
۲,۱. ربا.....	۲۰
۲,۲. قرض.....	۲۳
۲,۳. حرمت.....	۲۴
۲,۴. استنتاج.....	۲۵
۲,۵. استهلاك.....	۲۶
۲,۶. شرط زیاده.....	۲۷

فصل دوم: اقوال و دیدگاه فقهای امامیه درباره ربای استتاجی

گفتار اول: دیدگاه فقهای متقدم امامیه.....	۳۰
گفتار دوم: دیدگاه فقهای متأخر امامیه.....	۳۵
نتیجه گیری.....	۴۰

فصل سوم: ادله موافقان حرمت ربای استتاجی

گفتار اول: ادله قرآنی.....	۴۲
----------------------------	----

۴۲.....	۱. آیه ۲۷۹ سوره مبارکه بقره.....
۴۴.....	۲. آیه ۳۹ سوره مبارکه روم.....
۴۵.....	۳. آیه ۱۳۰ سوره آل عمران.....
۴۶.....	۴. آیه ۲۷۵ سوره مبارکه بقره.....
۴۶.....	۵. آیه ۲۷۶ سوره مبارکه بقره.....
۴۷.....	۶. اطلاق عموم آیات تحریم ربا.....
۴۸.....	گفتار دوم: ادله روایی.....
۴۹.....	۱. روایت علی بن جعفر از امام کاظم (علیه السلام).....
۵۰.....	۲. روایت خالد بن حجاج.....
۵۰.....	۳. روایت اسحاق بن عمار از امام کاظم (علیه السلام).....
۵۱.....	۴. روایت محمد بن قیس از امام باقر (علیه السلام).....
۵۱.....	۵. روایت عامه از پیامبر (صلی الله علیه وآله وسلم).....
۵۲.....	نتیجه گیری.....

فصل چهارم: ادله فاضلین به جواز ربای استتاجی و نقد آن

۵۴.....	گفتار اول: ادله قرآنی و نقد آن ها.....
۵۴.....	۱. اکل مال به باطل، علت تحریم ربا.....
۵۶.....	۲. ظلم، علت تحریم ربا.....
۶۳.....	۳. سفارش به انفاق و تصدق در کنار تحریم ربا.....
۶۴.....	۴. اجمال آیات ربا در بیان مصادیق.....
۶۸.....	۵. نبود ربای انتاجی در زمان جاهلیت.....
۷۲.....	۶. عدم حجیت اطلاق مستفاد فقهاء در آیات ربا.....
۷۳.....	گفتار دوم: ادله روایی و نقد آن ها.....
۷۳.....	۱. اجمال روایات تحریم ربا.....
۷۵.....	۲. اختصاص روایات ربا به ربای مصرفی.....
۸۱.....	۳. عدم انطباق علل تحریم ربا بر ربای انتاجی.....
۸۴.....	گفتار سوم: سیره عقلا و نقد آن.....
۸۵.....	نتیجه گیری.....
۸۶.....	نتیجه گیری و پیشنهادها.....
۸۸.....	فهرست منابع.....

مقدمه

با ورود صنعت بانک‌داری به کشورهای اسلامی در چند دهه پیش و استقبال برخی بازاریان، تولیدکنندگان و سرمایه‌داران از آن، بحث‌های فراوانی درباره حقیقت ربا و فلسفه تحریم آن مطرح گردید. علمای مسلمان از سویی می‌دیدند بانک‌ها با ارائه برخی قرض‌ها باعث گره‌گشایی اقتصادی از کار مردم شده و اشتغال و درآمد برای مردم به ارمغان آورده است و از طرف دیگر می‌دیدند که اغلب معامله‌های صورت گرفته در بانک بر قرض با بهره مبتنی است که از دیدگاه فقه اسلامی ربا خوانده می‌شود.

برخی اندیشوران تلاش کردند تا ضمن اعلام حمایت از اصل وجودی بانک‌ها، با ارائه قوانینی مبتنی بر معاملات شرعی و اسلامی، سیستم بانک‌داری را اسلامی نمایند و برخی دیگر، تلاش کردند تا اصل وجودی بانک در جامعه اسلامی را نفی نمایند. آنچه در هر دو گروه، مشترک بود نفی معاملات ربوی و غیر شرعی صورت گرفته در بانک‌ها می‌باشد.

مسئله نفی یا پذیرش حرمت ربای در ربای تولیدی مسئله‌ای است که در دهه‌های اخیر توسط برخی از دانشمندان اهل سنت مطرح و سپس توسط چند تن از علمای شیعه بازگو شده و بر آن استدلال گردیده است. در این مسئله بررسی می‌شود که آیا قرض‌های دارای سود و بهره که به خاطر کارهای تولیدی و اشتغال‌زایی دریافت می‌شوند عنوان ربا محرم بر آن‌ها صادق است یا اینکه از تحت عنوان ربای حرام خارج می‌باشند. در این رساله ضمن بیان مفصل این مسئله فقهی، بیان ادله شرعی حرمت ربا، ادله قائلان به حلیت این قسم از معاملات ربوی تبیین و نقد گردید.

این رساله در ضمن چهار فصل تنظیم گردیده است؛ بعد از فصل نخست که به کلیات و مفاهیم تحقیق می‌پردازد در فصل دوم اقوال و دیدگاه‌های فقه‌های امامیه درباره ربای استنتاجی جمع‌آوری گردیده است در فصل سوم ادله موافقان حرمت ربای استنتاجی تبیین شده و در فصل آخر ادله طرفداران جواز ربای استنتاجی نقل و نقد گردید.